

Patvirtinta
Druskininkų M.K. Čiurlionio
meno mokyklos direktoriaus
2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr.V1-100

DRUSKININKŲ MIKALOJAUS KONSTANTINO ČIURLIONIO MENO MOKYKLA

**MUZIKOS ISTORIJOS DALYKO UGDYMO
PROGRAMA
2020 – 2021 M. M.**

Programą parengė: muzikos istorijos mokytoja Rita Balserienė

IVADAS

Muzikos istorija prasideda anksčiau nei buvo parašytas žodis. Ji yra ypatingai susijusi su įvairių kultūrų individualumo išraiška. Ji atspindi muzikos atsiradimą ir jos vystymosi kelią, nagrinėja muzikos meninės kalbos raidą, jos kūrėjų gyvenimo ir kūrybos kelią, užrašytus ir neužrašytus muzikos kūrinius, šimtmečiais susiformavusias kūrybos taisykles.

Kad nepasimestume dabartinėje muzikos įvairovėje, turime mokyti atpažinti ir apibūdinti įvairią muziką: jos kalbą, charakterį, stilių, laikmetį, geografinę vietą, atlikimą, vertę, funkciją ir t.t. Tai kiekvieno išprususio ir kultūringo žmogaus privilegija.

Muzikos istorijos programa sudaryta, vadovaujantis Druskininkų M.K.Čiurlionio meno mokyklos ugdymo programa, vaikų muzikos mokyklos muzikos istorijos dalyko programa ir formalųjį švietimą papildančio pagrindinio muzikinio ugdymo programos rengimo rekomendacijomis.

Programos paskirtis – pateikti pagrindinius muzikos istorijos dalyko mokymo(si) tikslus bei uždavinius, numatyti pagrindines jų įgyvendinimo gaires, vertinimo principus, užtikrinti ugdymo(si) turinio kokybę.

Programos principai:

Individualizavimo – orientacija į mokinį, jo pasiekimus ir mokymosi ypatumus, individualią gabumų raidą.

Šiuolaikiškumo ir dermės – remiantis apmąstyta, išanalizuota ir apibendrinta darbo su vaikais patirtimi, suderinta tradicijomis ir inovacijomis.

Kūrybingumo ir iniciatyvumo – mokinių kūrybinio mąstymo ugdymas, atsakomybės už savo mokymąsi prisiėmimas.

Įgyvendinant programą grupinių užsiėmimų patalpose naudojamos priemonės: pianinas, lenta (interaktyvi lenta, vaizdo projektorius), garso klausymosi įranga, įrengta informacinių technologijų klasė(s) su interneto prieiga ir su atitinkama programine bei garso įrašymo ir transliavimo įranga teoriniam ir praktiniam mokymui.

Programa: Pagrindinis muzikinis ugdymas – muzikos istorija (IV – VII kl.)

MUZIKOS ISTORIJOS DALYKO NUOSTATOS

1. Muzikos istorijos paskirtis – suteikti bendrųjų ir muzikinių kompetencijų.

2. Muzikos istorijos tikslas – pažinti muzikinės kultūros ištakas ir raidą, stilistines ypatybes, žanrus, muzikos ir kitų menų sąveiką, kultūros epochas.

3. Muzikos istorijos uždaviniai:

- 3.1. formuoti muzikos kūrinių klausymo, apibūdinimo ir vertinimo gebėjimus;
- 3.2. supažindinti su lietuvių muzikinės kultūros ištakomis ir raida;
- 3.3. supažindinti su Vakarų Europos muzikos stilistinėmis epochomis, žymiaisiais kompozitoriais ir jų kūriniais;
- 3.4. supažindinti su kitų pasaulio šalių muzikine kultūra;
- 3.5. įgytas žinias pritaikyti muzikiniuose ir kultūriniuose renginiuose, projektuose.

4. Muzikos istorijos veiklos sritys:

- 4.1. muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas;
- 4.2. muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.

5. Dalyko trukmė: mokymo(si) trukmė – 4 metai.

6. Metodinės nuostatos:

- 6.1. mokomasi grupėje;
- 6.2. mokoma(si) 1 valandą per savaitę;
- 6.3. lavinama muzikinė atmintis, muzikinė klausa, turtinamas muzikos kalbos žodynas;
- 6.4. pamokose naudojamos informacinės technologijos;
- 6.5. aktyvūs mokymo(si) metodai.

7. Mokant Muzikos istorijos numatytas veiklas sieti su kitais muzikinio ugdymo programos dalykais.

8. Muzikos istorijos turinio apimtis:

- 8.1. lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas;
- 8.2. lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.

9. Dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas	
Nuostata – suprasti ir domėtis muzikinės kultūros ištakomis, raida ir tradicijomis	
Esminis gebėjimas – remiantis sukaupta muzikos istorijos ir kitų mokomųjų dalykų patirtimi atpažinti vokalinius ir instrumentinius tembrus, muzikos kūrinius, juos apibūdinti	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įsiminti ir atpažinti muzikos kūrinius.	1.1.1. Nustatyti, kuriai stilistinei epochai priskirtinas klausomas muzikos kūrinys; 1.1.2. atpažinti klausomų muzikos kūrinių vokalinius ir instrumentinius tembrus, ansamblių ir orkestrų sudėtis
1.2. Apibūdinti klausomus muzikos kūrinius.	1.2.1. Tikslingai ir taisyklingai vartoti specifinius terminus ir apibūdinimus; 1.2.2. žinoti nurodytos epochos vokalinės ir instrumentinės muzikos žanrus bei formas; 1.2.3. paaiškinti įvairių solinių, kamerinių ir orkestrinių kūrinių skirtumus.
1.3. Atpažinti ir apibūdinti instrumentinės muzikos kūrinio formą.	1.3.1. Paaiškinti muzikos formų struktūrinius elementus; 1.3.2. nurodyti periodo, variacijų, rondo, sonatos ir fugos ir kitų muzikos formų savybes.
2. Veiklos sritis - muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas	

Nuostata – domėtis savo aplinkos muzikiniais ir kultūriniais reiškiniais, lankytis koncertuose, kituose muzikiniuose ir kultūrinuose renginiuose	
Esminis gebėjimas – apibūdinti muzikos kontekstą, stebėti ir vertinti savo aplinkos muzikinius reiškinius, aktyviai juose dalyvauti	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Dalyvauti ir vertinti koncertus ir kitus muzikinius, kultūrinius renginius ir reiškinius.	2.1.1. Apibūdinti išgirstų muzikos kūrinių kultūrinį ir meninį kontekstą; 2.1.2. nurodyti Lietuvos ir pasaulio žymiausių vokalinės ir instrumentinės muzikos solistus, kamerinius ansamblius, orkestrus, chorus, dirigentus, koncertines sales.
2.2. Aktyviai dalyvauti kultūrinėje veikloje, meniniuose projektuose.	2.2.1. Apibūdinti meninės veiklos formas ir jų reikšmę savo aplinkos socialiniam kultūriniam gyvenimui; 2.2.2. parengti ir pristatyti kūrybinius projektus (pvz., rašinius apie išklausytus koncertus, pristatymus, interviu su atlikėjais ir pan.).

IV KLASĖ (1 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su IV klasės muzikos istorijos programos kursu: supažindinti su muzikos savybėmis, žanrais, lietuvių folkloru, muzikos atlikėjais, stiliais, forma. Skatinti mokinius emociškai mąstyti.

Mokymo(si) temos:

- Muzika, jos raiškos priemonės, muzikos kūrinių formos;
- Lietuvių liaudies muzika, dainos, žanrai, šokiai, instrumentai;
- Orkestras, simfoninis orkestras;
- Sceninės muzikos žanrai;
- Instrumentinės ir polifoninės muzikos žanrai;
- Seniausių laikų muzika;

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Gebės klasifikuoti instrumentus į kategorijas ir gebės skirti juos iš klausos. Žinos instrumentinių ansamblių ir orkestrų sudėtį.
- Gebės skirti dainininkų balsus, liaudies dainų žanrus, gebės atpažinti juos klausydami, supras jas, analizuos ir vertins. Išmoks po liaudies dainą ir žaidimą.
- Gebės suvokti istorinių epochų instrumentinės (solo, kamerinės, instrumentinės, orkestrinės) muzikos žanrus ir formas. Mokės atskirti ir palyginti klausomus kūrinius.
- Gebės apibūdinti operos ir baleto fragmentus istoriniu kontekstu. Supras operos ir baleto terminus. Žinos žymiausių Lietuvos ir užsienio šalių operos solistus, operos teatrus ir koncertines šalis.

V KLASĖ (2 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su V klasės muzikos istorijos programos kursu: supažindinti su muzikos istorijos raidos ypatumais, 19 a. kompozitoriais, lavinti muzikinį skonį per muzikos klausymą, mokyti analizuoti muzikos kūrinius.

Mokymo(si) temos:

- Viduramžių epocha;
- Renesanso epocha;
- Baroko epocha;
- Klasikinio stiliaus formavimasis, klasicizmo muzika.

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Gebės identifikuoti klausomą kūrinį. Mokės nustatyti, kuriam istoriniam periodui priklauso kūrinys.
- Gebės apibūdinti kompozitorių kūrinius, pagrindinius stilistinius skirtumus. Nustatys kūrinio kompozitorių.
- Gebės apibūdinti Prancūzų ir Italų operos skirtumus. Supras ir taisyklingai vartos specifinius terminus ir apibūdinimus.
- Gebės nustatyti laikotarpių muzikos kalbos ypatumus, išmoks naujų muz.terminų, supras jų reikšmę.

VI KLASĖ (3 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su VI klasės muzikos istorijos programos kursu: suvokti rusų ir lietuvių muzikinę kultūrą, kompozitorių kūrinius, laisvai, kūrybiškai mąstyti, lavinti muzikinį skonį.

Mokymo(si) temos:

- Romantizmas.. J.Haidnas, V.A.Mocartas, L.van Bethovenas;
- F.Šubertas, R.Šumanas, J.Bramsas;
- Opera 19 a.Italija, Prancūzija, Vokietija.
- Vengrų, lenkų, čekų, norvegų nacionalinė mokykla.

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Gebės nustatyti, kokį laikotarpį apima romantizmas, kas turėjo įtakos jo atsiradimui. Žinos šio laikotarpio muzikos išraiškos priemonės, bruožus.
- Gebės skirti romantizmo operą, mokės ją palyginti su kt.šalių operomis, ras jų skirtumus ir panašumus, supras terminiją.
- Klausydami kūrinių, gebės atskirti kompozitorių kūrinius, mokės juos analizuoti ir vertinti.
- Gebės nustatyti nacionalinės mokyklos svarbą. Analizuos jų atsiradimo priežastis, mokės nustatyti, kuriai mokyklai priklauso tam tikros muzikos išraiškos priemonės.

VII KLASĖ (4 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su VII klasės muzikos istorijos programos kursu: XX a. anagardinėmis muzikinėmis kryptimis, Rusų Tarybinio laikotarpio ir Pabaltijo šalių žymiaisiais kompozitoriais, išmokyti analizuoti skirtingų šalių kompozitorių kūrybą.

Mokymo(si) temos:

- Lietuvių muzikinė kultūra. J. Naujalis, Č. Sasnauskas, M. Petrauskas, M.K. Čiurlionis, S. Šimkus, J. Gruodis, J. Tallat-Kelpša, B. Dvarionas, J.Juzeliūnas, V.Klova, E.Balsys.
- Rusų nacionalinė mokykla. M.Glinka. M.Musorgskis. P.Čaikovskis. A.Skriabinas.
- S.Rachmaninovas. I.Stravinskis.
- Kartojimas.

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Žinos kokią muziką kūrė pirmieji lietuvių kompozitoriai, kas parašė pirmąją lietuvišką operą, gebės skirti muziką prieškario ir tarpukario Lietuvos, gebės nustatyti jos žanrus, stilių.
- Žinos M.Petrausko, Č.Sasnausko, J.Naujaliao nuopelnus muzikai. Sužinos, kokios muzikos draugijos steigėsi, kas jų iniciatoriai. Sužinos, kur atidarytas profesionalus Lietuvos operos ir baleto teatras, žinos choras, dirigentus. Išmoks po vieną to laikotarpio l.dainą padainuoti.
- Žinos, koks kultūrinis gyvenimas vyko po antro pasaulinio karo, kokie kolektyvai veikė, kada atsirado pirmosios muz.mokyklos, žinos pirmuosius jaunųjų atlikėjų festivalius. Supras, kas atnaujino ryšius su Rytų Europa, kokia nauda jų Lietuvai.
- Žinos koks perversmas įvyko lietuvių muzikoje. Supras ir mokės nurodyti, kokie kompozitoriai jį pradėjo. Gebės apibūdinti klausomus kūrinius.

PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO METODAI

Programos dalyvių pažangos vertinimą ugdymo procese sudaro vienas kitą sąlygojantys formuojamasis, kaupiamasis, diagnostinis vertinimo tipai.

Formuojamasis vertinimas atliekamas nuolat bendradarbiaujant mokytojui ir mokiniui. Siekiama pastiprinti daromą pažangą, skatinti mokinį analizuoti savo pasiekimus ir kelti ugdymosi motyvaciją.

Kaupiamasis vertinimas naudojamas siekiant sukaupti informaciją apie mokinio pasiekimus ir mokymosi aplinkybes. Kaupiamojo vertinimo rodikliai: pasirengimas pamokai, aktyvumas pamokoje, gebėjimas refleksuoti, savarankiškumas, aktyvumas, savarankiškumas, motyvacija. Galimos kitos vertinimo formos: dalyvavimas konkursuose ir kt.

Diagnostinis vertinimas vykdomas siekiant išsiaiškinti mokinio tam tikro ugdymosi laikotarpio pasiekimus ir pažangą. Mokinių pasiekimai vertinami pamokos metu. Vertinimo rezultatai apibendrinami pusmečio ar metiniu pažymiu, kuris rašomas sumuojant visus pusmečio eigoje gautus pažymius, o metinis rašomas sumuojant I ir II pusmečių pažymius.

Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinama dešimties balų sistema.

Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinama vadovaujantis Druskininkų M. K. Čiurlionio meno mokyklos „Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos aprašu“.

Rekomenduojama literatūra:

- A. Ambrazas. Muzikos kūrinių analizės pagrindai. Vilnius, 1977.
 - Muzikos enciklopedija. Lietuvos muzikos akademija, mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, T. I, 2000, T. II, 2003, T. III, 2007.
 - Š. Nakas. „Šiuolaikinė muzika“ Alma littera, 2001.
 - E. Navickaitė - Martinonienė. „Elementarioji muzikos teorija“ Vilnius, 1979.
 - Pasaulio muzikos instrumentai. KRONTA 1999.
 - <http://projektas-muzika.lmta.lt/media/vadoveliai>.
-